

350. Ratjetoe (23)

1. Er is praktisch geen practicum vandaag: de ruhmkorffklos is kapot! Met een klisterspuit gaf je vroeger een klysmā. Een coterie is een kliek van standgenoten die anderen stelselmatig uitsluiten. De gewaagde sprong van de (het) klif is een ware cliffhanger. Met '*kler*' vinden we: tallyklerk, telegrafist-klerk, sprinklerinstallatie, de klerikalen en het klerikalisme, klereschool, klerenkast (kleerkast van een vent), hippe kleren en hippiekleren, gymnastieklerares, disco-, camping- en carnavalskleren, antiklerikaal en advocatenklerk. Met '*cler*' is de oogst: ars clericalis (schrijfkunst), arteriosclerose (atherosclerose, aderverkalking), cleresie (cleresij: kerkgenootschap), de clergé (clerus, bestaande uit clerici, enkelvoud: clericus), clerihew (vierregelig, humoristisch gedichtje), clergyman (donker pak met collaar van rooms-katholieke geestelijken), fin-de-siècleroman (zie: fin de siècle), multiple sclerose (afkorting: MS), recycleren (recyclen, ik recycleerde, ik recyclede), sclerodermie (ziekelijke verharding van het bindweefsel in de huid) en sclerofyten.

2. De kniesster - tevens skister - was een crack in het kniezen. Hij kreeg ervanlangs met de knuttel. De KNIL'ers hadden last van knijten. Choquant, shocking, wat een respondent op de dictees verwoordde: "Ach, al die Latijnse termen bekijk ik niet: je komt ze alleen maar in Breskens tegen!" De knip-en-plakgeneratie houdt zich voornamelijk met knip- en plakwerk bezig, als ze al geen knäckebröd eten. Een knockdown is een graadje lichter dan een knock-out. De kobmeeuw vloog in de zoo boven de kob (een antilope). Koewit en de Koerilen hebben elk hun eigen koeterwaals. De koekenbakker bakte koekebrood en pannenkoeken. De kokardebloem is een tuinsierplant. De koek-en-zopientent stond in de koek- en Hanzestad Deventer. Tijdens het koffie-uur gedijde de koffiedikkijkerij; er werd ook nog koffiegedronken (van coffeepads, anders geschreven: koffiēpads) en er werd koffie verkeerd genuttigd.

3. Zoeken op '*kola*' geeft alleen: kolaboom, kolanoten en kola-extract, naast pikolan (een draagstok van bamboe). Veel meer vind je met '*cola*': chocolade-ei, bricolage (broddelwerk), cérémonie protocolaire (protocollaire ceremonie: voorgeschreven plechtigheden bij een officiële gebeurtenis), chocoladefondue, -mousse en -milkshake, ecolander (kruising van een heckrund met een Schotse hooglander), colatie (colatuur: filtreren), focolarini (leden van een kleine gemeenschap van leken en priesters voor het 'Werk van Maria'), interscolair, lightcola, coca-cola (koolzuurhoudende bruine frisdrank op basis van kola-extract), cola-pils, cola-tic, percolator (doorziggapparaat), piccola morte (tijdelijk verlies van bewustzijn door narcotica of extase), pina colada (cocktail van kokosmelk, ananas en rum, veelal met ijs), rucola (wilde slasoort), sc(h)ola cantorum (koor van geoefende zangers in gregoriaanse gezangen), sint-nicolaasgebak van Sint-Nicolaas en una giornata particolare (een zeer bijzondere dag).

4. Raak vooral niet in de war: de colaplant is de kolaboom, kola's zijn de vruchten ervan. Hij wil overal zijn kokkerd, zijn grote neus, insteken. Köfte is een Turks gerecht van gebakken (lams)gehaktballetjes met kruiden. Het kohlpotlood is de make-up voor je ogen. Een kojak is een kruising tussen nerts en sabel. Een bouffante wordt trouwens ook sabel genoemd. Het Land van Kokanje staat niet vol met kokanjestemmen. De koks-in-'t-ruim borgen de kokendhete vleet op. Een koksiaanse en een coccejaanse hebben slechts dit gemeen: hun genus. Koka! De judodemonstratie van de judo-equipe liep ten einde. De kondee is de haardracht zoals Indo-Europese vrouwen in voormalig Nederlands-Indië die hadden. Kondt ge wel tijdig beslissen? Een comprimé (comprimés, comprimeetje) is een pastille van samengeperste droge stof, vooral van geneesmiddelen. Kun je met een ijskompres een turbocompressor koel houden? De compressibiliteit bepaalt de uiterste compressie, hoever je kunt comprimeren. Tot hoever kun je met je avances gaan bij haar? Tot hoe ver zou ze met me mee naar de noordpool willen? Ik kom pas als mijn morele kompas compassie getoond heeft. In ons bedrijf is hij mijn compagnon, bij onze misdaden mijn kompaan. Het eet- en drinkgerei werd gebruikt bij het eet-en-drinkgelag. Op de kolchoz werden kolbaszworstjes geserveerd. Het gaskomfoor was voorzien van alle comfort. Ben je nog op het koninginnedagfeest geweest?

5. Het koningsbrood (driekoningenbrood) eet je op het driekoningenfeest (Driekoningen, 6 januari). Op Epifanie komen de wijzen uit het Oosten (Caspar, Melchior en Balthasar) bij het Christuskind. De

koninginnedagvierder kon het koningschap geen reet schelen. De kongeraal werd met congadrums verdreven. De klant is koning: hij is koning klant. Hartenbeesten zijn hertenbeesten (kongoni's, niet in VD). Bij de crash vlogen de kop aan staart (tête-bêche) gestapelde bierglazen in het rond, de kop-en-schotels bleven heel. Het kooltje-vuur is wel een adonis, maar geen jongeling van zeldzame schoonheid. Leggen kooi-eenden kooi-eieren? Nee; dat zijn batterijeieren. Een kookaburra is een ijs- oftewel lachvogel. In het Koninkrijksstatuut staat vreemd genoeg niets over de koninkrijkszaal. De kortaangebonden vrouw droeg een kort aangebonden corselet. Het kornoeljhouten kastje kraakte in zijn voegen. De ara papegaaide (geval van echolalie): koppie-krauw. Het kordon kreeg na afloop cordon bleu te eten. Met een kornet kun je vissen, een kornet kun je dragen. De kornet speelde op zijn bugel (kornet) en at bonbons uit een cornet. Zijn obligaties zaten in de blikkendoos.

6. Hij ging kopje-onder, maar kwam weer boven water, hij kwam weer helemaal erbovenop. Een korakora is een Moluks verplaatsingsvehiculum. Ik ben die 100 hellermunt, die koruna, meer dan kotsbeu. Bij een kostuumfilm speelt een costumier een rol, maar dan wel letterlijk! Kortgeleden zei hij nog, dat de laatste zege lang geleden was. Een creools-Surinaamse vrouw zie ik nog niet meteen de koto bespelen. Naar kouroi (enkelvoud: kouros) mag ik graag kijken. Al schrijft VD kravatten met een overigens verkeerd weergegeven meervoud, van GB moet je cravates schrijven en kun je dus een cravateverzameling hebben, terwijl dat bij VD een kravattenverzameling is! De krabbekat droeg een kousenband. Een krantencorpus kan vele miljoenen woorden bevatten (het letterkorps is daarbij niet van belang). Met dat krankjorume porem (ponem) van hem was hij in de lorum. Er is geen koutje aan de lucht (hier wordt niet de kauw bedoeld), zo koutte hij vrolijk voort. Zijn gekout eindigde pas in het historische kraantje-lek. Een krabbenschaar is een krabbenpoot, een krabbenscheer een plantje, de scheren.

7. Zo, eerst in Danzig (thans:Gdańsk) de krakowiak dansen en dan een lekkere krambamboeli! Hoeveel krachs (crashes) zijn er in de twintigste eeuw wel niet geweest? Zoeken op '*loi*' geeft veel mooie dicteewoorden: alkaloïde, allopolyploïde, aloïne (aloëbitter), aspidosperma-alkaloïde, blaxploitation, bouilloire (schenkketel, theekeketel op een bijpassend komfoor), catharanthusalkaloïde (vinca-alkaloïde), een cello-intro (Jaarboek 2007), celluloid en celluloïde, colloïd en colloïde, cloisonné (van vaatwerk, email; antoniem: champlévé), in de couloirs der Kamer, cycloïde (radlijn, roltrek), émail-cloisonné, ergotalkaloïde, esprit gaulois (boertige grappigheid), floid (voor buitentennisbanen), hoi polloi (de menigte, de massa), horeca-exploitant, hors la loi (vogelvrij), hypocycloïde, iboga-alkaloïde, loipe, loirewijn, moment de gloire (finest hour), een acute myeloïde leukemie (betreft het been- of ruggenmerg), oloisiketi (Sranantongo: halsketting), parloir (spreekkamer), piccoloïst, ploing (nabootsing van het geluid van een snaar die wordt getokkeld), solo-instrument, tabloidpers en tetraploïde.

8. Vervolg: princesse lointaine (onbereikbare geliefde), varioloïden (lichte vorm van pokken, hoofdzakelijk bij gevaccineerden) en webloid (Jaarboek 2007: samentrekking van web en tabloid). Om dit dictee tot normale proporties op te blazen, zoeken we naar '*oil*': hard-boiled, empiretoilet, eau de toilette (verkleinwoord?), contrepoil (tegenvleug) en tegenvleug (contre-poil!) cirkeldefinitie, een vaatwand coilen (Jaarboek 2007), boilie (aasbolletje voor sportvissers), aardgasboiler, à la belle étoile (in de openlucht, onder de blote hemel), jetfoil (draagvleugelboot), langue d'oil (taal in Frankrijk boven de Loire), parboiled (snelkokend), passepoil (boordsel, paspel), passepoileren, poilu (soldaat aan het front, in Frankrijk in de Eerste Wereldoorlog opgekomen benaming), renvoioletter, spoiler, toile (model in katoen van een haute-coutureontwerp), toile cirée (Belgisch-Nederlands, spreektaal: wasdoek), voilà (ziedaar), voilage (overslaggordijn), voile (sluier) en een zoilus (kleingeestig criticus).

Rein Leentfaar